

En julbetraktelse om tiden

Jag har ett klivet förhållande till julen. Gillar mycket av julmaten men brottas med ett dåligt samvete för att jag tycker köttbullar och prinskorv är gott. På pluskonto för jag upp att den rökta ålen, som jag tycker är god, inte längre får vara med på julbordet. På plussidan hamnar också kålen som sedan många år mitt huvudansvar. Den halländska långkålen är ett måste, inte bara bland de vuxna utan minst lika mycket hos barnen, men också brunkålen och rödkålen brukar stå högt i kurs.

Vid sidan av maten kan jag inte tänka mig en jul utan Karl-Bertil. Tage Danielssons saga har så många fina uttryck. Ett av dem, som om jag tror att Tages röst uttalar är "... det var på den tiden som julen firades till minne av Jesu födelse ...". Även om jag inte är troende är det för mig en påminnelse om tidens gång och att vi är del i ett större skeende.

Mitt favoritsätt att visualisera tiden är med en analogi där ett år är en millimeter och då hamnar Jesus två meter bort. Med samma tidsskala placerar jag jordens födelse i Saharas öken, dinosaurierna 6 mil hemifrån och de första människorna en kvarts promenad härifrån. Den antagligen största revolutionen i mänsklighetens historia inträffade innan Jesus trampade jorden – de första jordbruken ligger tio meter bort. Och andra revolutioner, både den franska och den industriella ligger med dessa perspektiv inte ens på armlängds avstånd: två decimeter är jämfört med de andra händelserna löjligt nära.

Sett på detta sätt, med viktiga händelser utplacerade som milstenar är det lätt att få intrycket av att det linjära är normen och att ständiga framsteg är något att ta för givet. Men, för att komplicera det hela letar jag upp två andra synsätt.

Med förstoringsglaset är det möjligt att stycka millimetern. Årstiderna kommer i samma välbekanta ordning: vår, sommar, höst och vinter. Samma sak år efter år och som kontrast till bilden av ständig utvecklig och framsteg är det en enformig upprepning. Istället för det linjära är det en cirkulär rörelse – ett kretslopp där jag kommer tillbaka till punkten där jag en gång startade.

Till dessa två lägger jag ett mönster som hör hemma mellan de två ytterligheterna. Ett mönster med en tid av stabil ökning följt av ett obevekligt krympande. Och det jag har i åtanke är förstås utvinning av naturresurser. Ett sätt att få en bild av detta är att betrakta den välbekanta kurvan som brukar användas för att beskriva Peak Oil. Den visas för det mesta utan någon tid angiven och det kan ha sina goda skäl, för lika lite som verkligheten är så snyggt symmetrisk som Hubberts kurva, finns det några exakta årtal. Men för att inte gå vilse är en grov ansats ändå på sin plats: 80 procent av oljan kommer troligen att utvinnas under mindre än 80 år (8 centimeter).

Tre olika mönster och tre tidsskalor. Alla hör de hemma i vår värld. De existerar samtidigt och det är upp till var och en att observera och reflektera. Något som jag tänker göra i någon av julens alla pauser. Dessa pauser som är så viktiga – dem tänker jag varken räkna eller mäta.